

Laura Tiitinen, tutkijatohtori, SILE-hanke

Lasten ja nuorten kuuleminen lastensuojelulain uudistuksessa

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND
Pohjoisen puolesta – maailmaa varten

SILE

Silent agents and legislation

Lastensuojelulain uudistuksen osallisuuspilotti

Pilotin organisointi

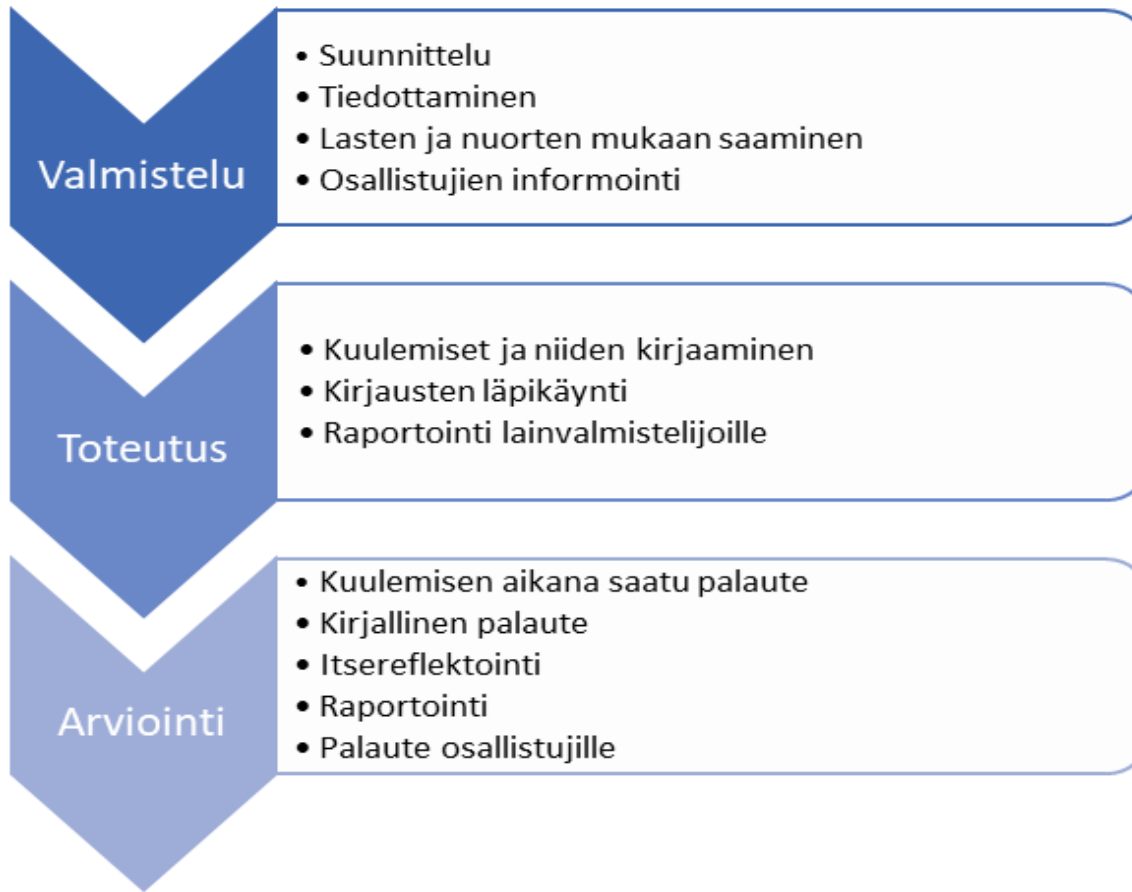
- Kansallisen lapsistrategian toteuttama. Pilottia ohjasivat STM:n lainvalmistelijat ja lapsistrategian asiantuntijat.
- Kuulemistilaisuudet toteutti: Pasi Pollari (pilotin vastaava asiantuntija), Jukka Sirtamo (Perhekuntoutuskeskus Lauste), Elina Stenvall (SOS-Lapsikylä), Laura Saarinen (Kansallinen lapsistrategia, STM) ja Laura Tiitinen (Lapin yliopisto, SILE-hanke).
- Toteutettiin 1.3.-11.6.2021.
- Hallituksen esitysluonnos lastensuojelulain muuttamisesta oli samanaikaisesti lausuntokierroksella.

Lastensuojelulain uudistuksen osallisuuspilotti

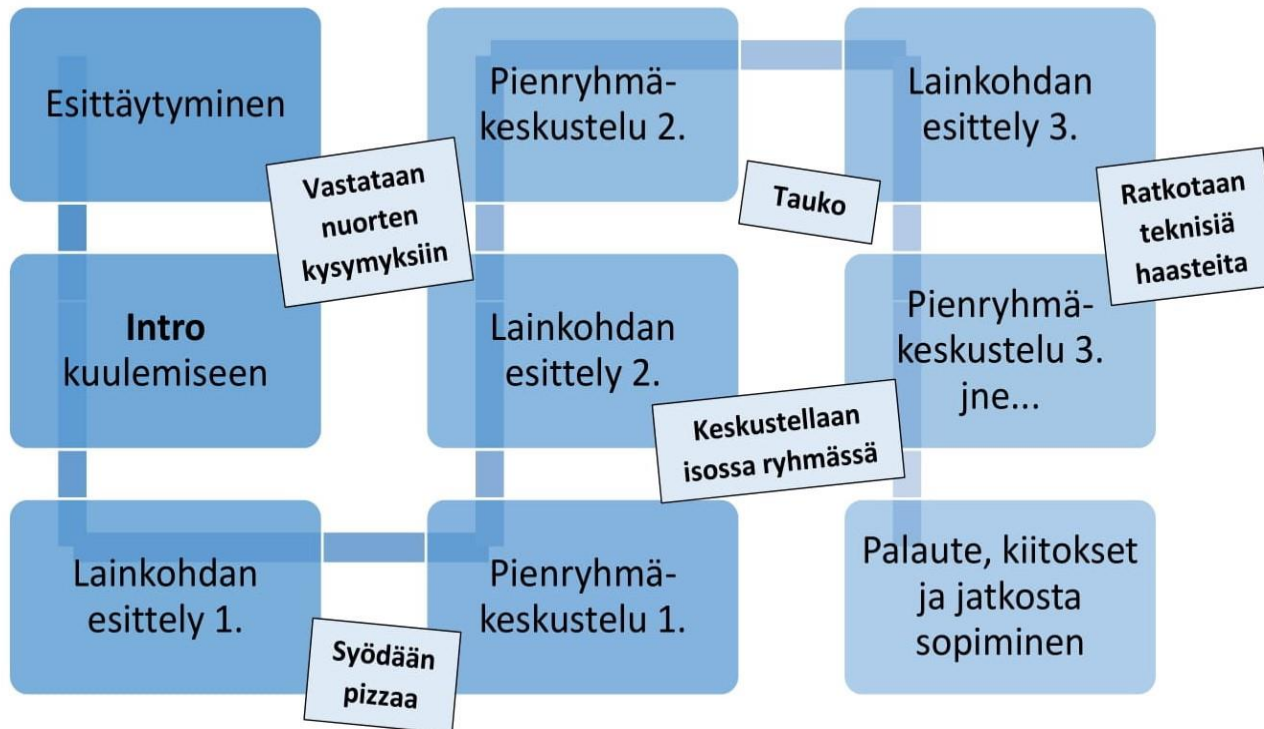
Osallistuneet lapsiryhmät

- Osallistuvat lapset ja nuoret olivat lastensuojelun sijaishuollon asiakkaita, kahden lastensuojelujärjestön ja yhden kaupungin eri sijaishuollon toimintayksiköistä.
- Kuultujen ryhmien koot vaihtelivat 4-17 osallistujan välillä.
- Selkeä enemmistö osallistujista oli alaikäisiä, ikähaarukka 12-20 v.
- Työryhmä toteutti 10 etäkuulemiskertaa ja yhden hybridikuulemisen.
- Suurinta osaa lapsiryhmistä tavattiin kahtena eri kertana → 1,5 h kerrallaan.

Kuulemisten organisoinnin prosessi

Kuulemisten eteneminen

Introssa vastattiin mm. kysymyksiin:

- Miksi haluamme kuulla lapsia?
- Miksi lait ovat tärkeitä?
- Miten lakeja valmistellaan?
- Mistä tässä lakiuudistuksessa on kyse?
- Työskentelyn vapaaehtoisuus ja ohjeet.

Minua auttoi
parhaiten...

Tosta voisi
aiheutua
sellainen
tilanne, että...

Uskaltaisiko
sanoa, että...

Nuorille on
tärkeää...

Mun mielestä
toi ei oo
ongelma
nykyään.

Toi on ihan
hanurista!

Kuulostaa
hyvältä
muutokselta!

Silloin, kun
mulla oli
tosi paha
olla...

En osaa
sanoa.

Mitä lapset ja nuoret kertoivat?

Kuulemisissa keskityttiin muutamiin keskeisiin lakiin ehdotettuihin muutosteemoihin, mm. tehostetun avohuollon tukitoimet, vaativa sijaishuolto, erityisen huolenpidon jakso ja rajoitukset sijaishuollossa.

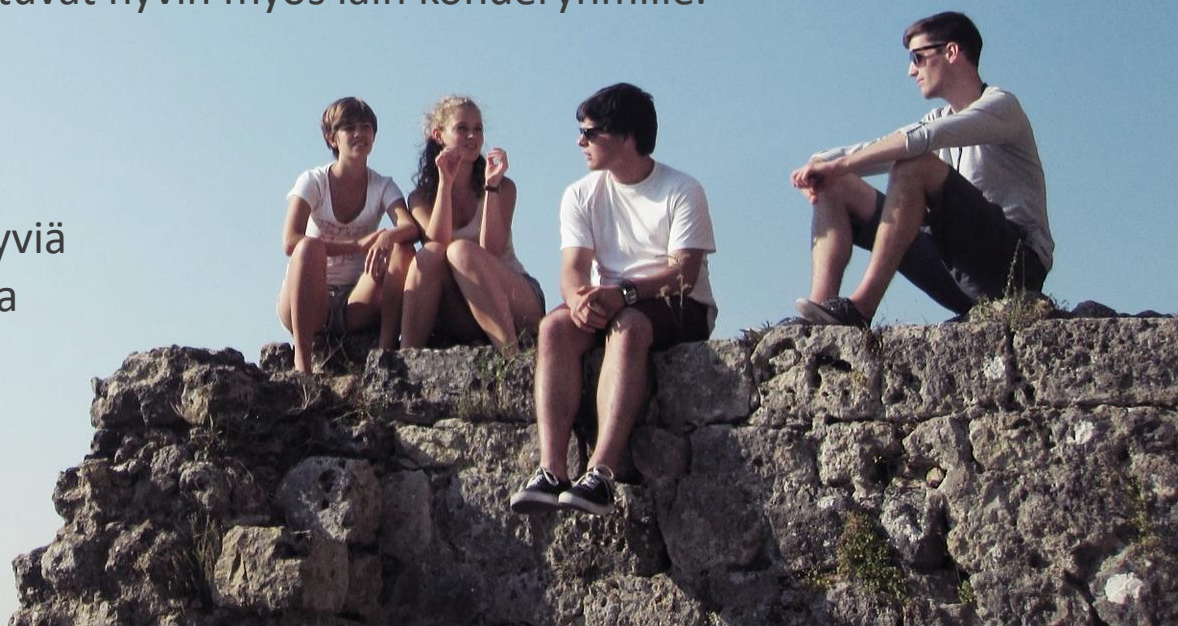
Osallistujat pohtivat mm.

- millaista tukea he toivovat itsenäiseksi kasvamisessa
- miltä tuntuu, kun henkilötarkastuksessa tutkitaan taskut ja reppu
- kuinka nuoret kiertäisivät rajoitustoimenpiteisiin ehdotettuja tiukennuksia
- lisäisikö metallinpaljastimen käyttö sijaishuoltopaikan turvallisuutta
- millaisissa päätöksissä he haluaisivat tulla kuulluksi enemmän
- mikä on sopiva eristämisajan pituus
- millaista tukea lapset olisivat tarvinneet ennen sijoitusta kotiinsa

Osallistujien näkemykset kirjattiin muistiin anonymisti, teemoiteltiin ja tiivistettiin lainvalmistelijoille toimitettuun raporttiin.

Kuulemispilotin opetukset

- Lapset ja nuoret toivat esille runsaasti erilaisia näkökulmia lain muutosehdotuksiin.
- He pohtivat lakiin esitettyjen muutosten vaikutuksia, etuja ja haittoja: mikä heidän mielestään oli säännöksissä toimivaa tai mikä ei johda tavoiteltuun päämäärään.
- Esim. millaisia vaihtoehtoja olisi laissa esitetyille rajoitustoimenpiteille ja millaisiin tarkoituksettomiin vaikutuksiin ne voivat johtaa.
- Keskustelut viitoittivat, mikä lakiesityksessä jäi epäselväksi ja vaatii tarkennusta, jotta säännökset perusteluineen avautuvat hyvin myös lain kohderyhmille.
- Lapset ja nuoret pystyvät kokemuksiinsa peilaten havaitsemaan sellaisia lakiin liittyviä näkökulmia, jotka jäävät aikuisilta huomaamatta.

Osallistujien kokemukset kuulemisesta

Pilottiin osallistuneilta lapsilta (16) sekä heidän osallisuuttaan tukeneilta aikuisilta (6) kysyttiin kokemuksia kuulemisista lyhyen kyselyn avulla.

Osallistujat olivat pääasiassa tyytyväisiä pilotin toteutukseen. He kokivat tulleensa kuulluiksi, työskentelyn mukavaksi ja oppineensa ymmärtämään lastensuojelulakia paremmin.

Kehittämisen tarvetta osallistujat näkivät erityisesti lainsäädännön kielen kääntämisessä heille ymmärrettäväksi ja kuulemisten aikatauluttamisessa.

Lähes kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että lainvalmistelijoiden tulisi kysyä suoraan lasten ja nuorten mielipiteitä.

Kuulemisten lisäksi pilotissa toteutettiin kaikille lain muutosehdotuksiin liittyvä verkkokysely lapsille ja nuorille (107).

Kiitos!